

I det följande

- **mån 29.2 Inlämning av minst fem sidor löpande text**

VAR?

- elektroniskt i Turnitin – mycourses **OCH**
- i pappersformat om läraren bett om det: **Språkcentret**, Otsvängen 1M, U-flygeln, 2:a våningen, till vänster innanför ingången till **U235a**

VAD?

- preliminär disposition, inledning med preliminärt syfte (lämna in bara så mycket av inledningen du kunnat skriva) + annan text, som inte behöver vara sammanhängande. Innehållsförteckningen räknas inte in i sidantalet.
- **tis 8.3 Textverkstad: Respons på språket i version 1**
ENG och SCI: sal Y347 (Sofia)
CHEM, ELEC, & ARTS: Y229c (Eva)

Vetenskapligt skrivande 2

1. Stil, genrer och redskap i forskningsrapportering
2. Åskådlighet
3. Koncentration
4. Precision

Stil, genrer och redskap i forskningsrapportering

1 Vad är stil?

”Stil är det sätt på vilket man i en viss given situation väljer att uttrycka ett bestämt innehåll.”

Peter Cassirer

”Varje disciplin använder sina egna sätt att uttrycka budskapet.”
= genrekompetens

Textexempel - teknik

Syftet med detta kandidatarbete är att kartlägga och jämföra olika länders modeller för att beräkna livslängden på betongkonstruktioner. Även modeller som inte är fastställda i normer **undersöks**. Livslängden **beräknas** utgående från de olika modellerna och **jämförs**.

De centrala frågorna som **behandlas** i arbetet är:

- *Finns det direktiv eller standarder för beräkning av livslängd i andra länder än Finland?*
- *Hur skiljer sig eventuella modeller från varandra?*
- *Ger de olika modellerna samma livslängd för en vanlig betongkonstruktion?*

Arbetet är litteraturbaserat och de olika modellerna **tillämpas** i exempel och **jämförs** med varandra.

I det första kapitlet **ges** viktig bakgrundsinformation om X. Det andra kapitlet presenterar de olika delarna av Y. Det tredje ...

Textexempel - litteraturvetenskap

I min egen läsning tar jag avstånd från såväl Lagercrantz som Svanbergs syn på Ellen Key och i stället söker jag hos Key nycklarna till den feministiska dimension som jag fascinerats av i Pahlensviten. [...]

I min avhandling är jag intresserad av att undersöka på vilket sätt Krusenstjernas framställningar av kärlek, erotik, kvinnlighet och moderlighet öppnar sig genom en dialog med....

(utdrag ur en doktorsavhandling i litteraturvetenskap)

Källa: Mickwitz, Åsa. Föreläsning.2008.

Varje disciplin har sin egen argumenteringsteknik

Alla har en åsikt, men har de argument som stöder den?

Argument stöder tesen och får mottagaren att acceptera den

- Analytisk argumentering: från sanna premisser till en (enda) sann slutsats
- Dialektisk argumentering: bedömning av det som är mest sannolikt (antingen – eller)
- Retorisk argumentering: det som är mest övertygande: ethos (trovärdighet), logos (sak), patos (känslor)
- Logosargument bygger på fakta, men kan ändå innehålla fel och vara lögnaktiga

Vilka arbetsredskap är centrala och accepterade inom din disciplin (beror förstås också på texttyp)?

Studera texten

1. Följer inledningen Cars-modellen: Vilka steg finns med?
2. Finns syftet tydligt angivet?
3. Förekommer metatext (text om texten; se bild 20)?
4. Vilket källhänvisningssystem används:
 - a) Harvard (parentes-) eller Oxford/Vancouver (notsystemet)?
 - b) Lyfts författaren fram eller inte?
5. Vilken typ av sambandsmarkörer förekommer? Förs dialog med källorna?
6. Används **s-passiv** eller **andra konstruktioner** (fokus på arbetet, pronomenet jag)?

Konstateranden av objektiva fakta:

- Syrorna klassificeras enligt pH-värdet. Ju lägre pH desto aggressivare är syran (BY51 2007, s. 21).
- På Finlands breddgrader är energimängden i solens strålning ca 1150 kWh/m² och den teoretiska potentialen för solelektricitet är 1,5 TWh (Asplund et al. 2005).

Referensteknik

Vem uttalar sig i a) och b):

- För att påverka byggnadsbeståndet borde byggnadsföreskrifterna skärpas enligt lågenergibyggnadsnormer. Dessutom kunde staten bevilja borgen för lån för investeringar i byte av uppvärmningsanordningar mot lågenergilösningar eller förbjuda oljeuppvärmning i nybyggen. (WWF et al., 2006)
- I likhet med Statsrådet (2005) anser även WWF et al. (2006) att en betydande del av godstrafiken bör överföras till spårtrafiken. För att spårtrafiken skall vara ett attraktivt alternativ i jämförelse med vägtrafiken måste omfattande investeringar göras i järnvägarna; banorna måste förbättras, elektrifieringen utvidgas och parallella banor samt genvägar bör byggas ut. (WWF et al. 2006)

Sambandsmarkörer eller inte?

(62) Matematiskt-logiskt resonemang, verbalt med matematiska inslag

Om vi antar en skattad tillväxttakt på 5 procent för centralstaterna och 3 procent för de västeuropeiska staterna, så skulle konvergens till samma nivå ta ca 28 år och i fall den förra ligger på 4 procent ca 56 år. [not till uppgift om specifik BNP] En sådan utveckling förutsätter att tillväxten är konstant under hela tidsperioden. Enligt den exogena tillväxtmodellen så kommer tillväxttakten att avta för de fattiga länderna då de närmar sig länderna med högre BNP. Således kan man tänka sig att en möjlig konvergens för central-staterna kommer att ta betydligt längre tid än det vi räknat fram ovan. (Hans & Rosmarie, C-uppsats s. 23)

(64) Kritiskt-dialogiskt resonemang, B-nivå

VI HAR till skillnad mot rent företagsekonomiska kalkyler valt att använda en samhällsekonomisk kostnads- och intäktskalkyl, den s.k. **cost-benefit kalkylen**, som modell. Anledningen är att DEN SENARE TAR HÄNSYN TILL samhällsekonomiska effekter så som ökad välfärd, mindre arbetslöshet, etc och inte enbart rent företagsökonomiska vinster och förluster. ETT YTTERLIGARE ALTERNATIV hade varit att utföra en statsfinansiell kalkyl [...] Men då VI HELLRE VILL behandla de samhällsleliga effekterna för ”alla medborgare i samhället”, ANSER VI cost-benefit kalkylen vara mer lämplig i detta sammanhang. VI ÄR MEDVETNA OM att en analys av detta slag skulle innehålla flera osäkra faktorer. Detta till trots TROR VI att en liknande kalkyl skulle kunna bidra [...] (Hans & Inger, B-uppsats s. 3, fetstil i orig., övriga markeringar mina)

Källa: Blåsjö,
2004 s. 140

1 S-passiv eller andra konstruktioner?

- Ibland uppstår det problem :
- Den nuvarande lagen om vattentjänster **granskas** eftersom det i dagsläget främst är där som kraven på vattentjänstverkens ekonomiska sida finns.
- **Den granskas** för att se vad den påbjuder om ekonomin och om rapporteringen samt övervakningen av ekonomin. Brister i formuleringen samt specificeringen **redogörs för** men endast ifall dessa brister står i anknytning till ekonomin samt rapporteringen och övervakningen av den.
- Dock **tas ingen ställning till** vilken metod som är bättre eftersom det faller utanför ramarna för detta kandidatarbete.

1 S-passiv eller andra konstruktioner?

1. Byt verbet till ett annat verb

X granskas närmare och
redogörs för i detalj

- X granskas närmare/och
redovisas i detalj

...kan x **fås reda på**

- ..kan x **bestämmas/fastslås**

1 S-passiv eller andra konstruktioner?

2. Utgå från kandidatarbetet/innehållet (= subjekt)

- *Detta kandidatarbete fokuserar på/redogör för/jämför/identifierar*
- *Detta kapitel presenterar de tre olika modeller som...*
- *Resultaten antyder, indikerar, vittnar om ...*
- *Resultaten visar på ett behov av ytterligare forskning*
- *Av tabell 1/figur 1 framgår att*
- *Tabell 1/figur 1 visar att/illustrerar hur*

S-passiv eller andra konstruktioner?

3. Ersätt med ett substantiv:

Då modellen tillämpades

Vid **tillämpningen** av ...

S-passiv eller andra konstruktioner?

- Pronomenet **vi**?
- **Bara**
 - Inom matematiken när man leder läsaren genom en härledning
 - Inom nationalekonomin (Vi = vi nationalekonomer)

Låt oss nu rita upp C^* , p_1^{**} och p_2^{**} .

[kurva]

- Vi kan här (*figur 6*) se att när produkterna är perfekta substitut (när α är lika med 1) kommer operatör 1 och operatör 2 sätta samma pris. (Helen & Magnus, C-

S-passiv eller andra konstruktioner?

Pronomenet man?

- Om **man** nu använder sambandet för X u och Y u från det som tidigare härletts, och om **man** undersöker deformationerna i det lokala koordinatsystemets origo får **man** invecklade och långa uttryck.
- **Man** hör vanligen inte hemma i vetenskapliga rapporter:
Risk för alltför läroboksmässig stil!

S-passiv eller andra konstruktioner?

Använd aldrig man för att

- **syfta på en enda speciell person** (du kan alltså inte använda man för att syfta på dig själv):
 - **Man** utreder huruvida diskussioner i medierna påverkar sökandes val. Dessutom undersöks hur medierna påverkar inställningen hos de sökande. **Man** utreder också ifall de sökande årskullarnas storlek har betydelse för antalet sökande.
- **syfta på två olika korrelat:**
 - I utredningen frågar **man** sig om **man** har blivit påverkad av medierna när **man** valt att studera ett visst ämne.

S-passiv eller andra konstruktioner?

Ersätt **man** med andra uttryck

- Kandidatarbetet kan användas som ett hjälpmedel **då man planerar** X och **vill maximera** Y
 - ***vid planeringen av; vid maximeringen av***
- De metoder som presenteras i kandidatarbetet kan användas som riktlinjer **då man producerar**...
 - ***vid produktionen av***
- Vilka verktyg **har man** för att ...
 - ***finns tillgängliga för*** e.d.
- I detta kandidatarbetet **utreder man** ...
 - ***Detta kandidatarbete utreder***

S-passiv eller andra konstruktioner?

Jag?

allt vanligare i inledningen och i diskussionen.

“Där det klart (...) ska framgå att det rör sig om författarens egna åsikter, tolkningar (...) rekommenderas numera formulering i första person.”

Backman. Att skriva och läsa vetenskapliga rapporter.

MEN:

fortfarande i hög grad beroende av **konventionerna inom disciplinen** i fråga.

T.ex. den tidigare avdelningen för träteknik:

Första person får användas bara då man framför egna åsikter t.ex. i förord, tackord eller i en fristående kommentardel.

S-passiv eller andra konstruktioner?

Använd aldrig jag i följande fall:

Jag mätte den relativa fuktigheten i provkropparna flera gånger under hela försöksperioden. Den första mätningen gjorde jag redan en vecka efter gjutning och sen gjorde jag mätningar kontinuerligt under försöksperioden. Den mätutrustningen jag använde bestod av HMP44-mätprober med noggrannhet $\pm 2\%$ i intervallet 0-90 % och $\pm 3\%$ mellan 90-100 %, som jag placerade i provkropparna, samt en HMI41-handindikator med mätfelet $\pm 0,1\%$ från VAISALA, vilken jag kopplade in vid varje mättillfälle.

- **Skriv alltså hellre:**

Mätningar av den relativa fuktigheten i provkropparna skedde kontinuerligt under hela försöksperioden, med början en vecka efter gjutning.

Mätutrustningen bestod av HMP44-mätprober med noggrannhet $\pm 2\%$ i intervallet 0-90 % och $\pm 3\%$ mellan 90-100 %, som placerades i provkropparna, samt en HMI41-handindikator med mätfelet $\pm 0,1\%$ från VAISALA, vilken kopplades in vid varje mättillfälle. (Törn 2005:44).

KÄLLA:
Utformning av
rapporter och
kandidatarbeten
(Chalmers)

S-passiv eller andra konstruktioner?

Omskriv med passiv (men var också medveten om att för många meningar med s-passiv efter varandra gör texten tungläst)

”Eftersom **vi/jag/man** kan se lönearbete som ett slags prototyp för allt arbete i vårt samhälle /.../”

”Eftersom lönearbete kan ses som ett slags prototyp för allt arbete i samhället /.../”

Men samtidigt...

I detta arbete beskrivs hur den kemcykliska förbränningsprocessen går till och vilka tekniska utmaningar som anknyter till denna. Kemcyklisk förbränning jämförs med andra metoder för avskiljning av koldioxid **för att kunna bedöma** teknikens framtida potential. Egenskaperna hos en god syrebärare identifieras, och möjliga syrebärare diskuteras. **Det utförs också** en analys av en slaggprodukt från metallindustrin där dess syrebäraregenskaper uppskattas utgående från den kemiska sammansättningen. Arbetet grundar sig på studier av existerande litteratur inom ämnet

2 Åskådlighet i presentationen

- Figurer och tabeller
- Ekvationer
- Algoritmer och programmeringskoder
- Punktuppställningar
- Uppräknings

2 Figurer (= diagram, kartor, ritningar, fotografier etc.) och tabeller

1. Förses med rubrik/text (ämne och dispositionsprincip):
 - *nedanför figurerna (fot) vanligen med avslutande punkt*
 - *ovanför tabellerna (tak) vanligen utan avslutande punkt.*
2. Numreras
 - *Figurerna får egen numrering egen: figur 1, figur 2 etc. (särskilj inte olika typer av figurer)*
 - *Tabeller egen: tabell 1, tabell 2 etc*
3. Delas helst inte på två sidor.
(Omfattande tabeller eller figurer kan placeras i bilaga.)
4. Förses med källa (lånade tabeller och figurer).
5. Hänvisas till i brödtexten. **OBS! Använd inte ordet bild**

2 Hänvisning till figurer och tabeller i brödtexten

- Hänvisa alltid till tabell och figur med nummer:
 - Som framgår av figur 1 (skrivs med liten bokstav om det inte står först i meningen)
 - Av tabell 1/figur 1 framgår att/kan utläsas att ...
 - Exemplet i figur 1 illustrerar/visar att ...
 - Enligt tabell1/figur 1 tycks.../
 - Tabell 1/Figur 1 indikerar att (gardering)
- Skriv **inte**:
 - Av figuren nedan/ovan framgår...
 - Av följande figur framgår...

Förankra tabellerna
och figurerna i texten!

2 Hänvisning till figurer och tabeller i brödtexten

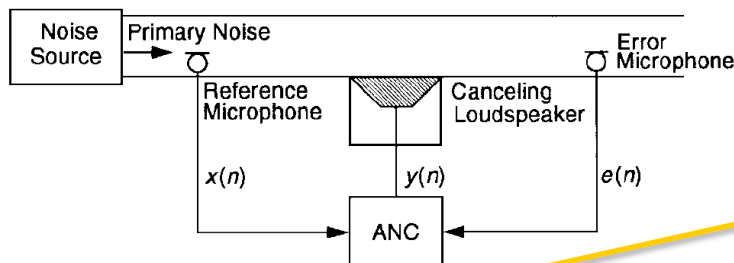
Redogör i den löpande texten för

- innehåll: hänvisa till och redogör kort för vad tabellen/figuren handlar om.
- fokus: lyft fram de data som är väsentligast för problemställningen. och eventuellt för
- resultat: förklara viktiga resultat/diskutera eventuella avvikande resultat samt validitet och/eller reliabilitet.
- konsekvenser.

2 Figurer – exempel

texttexttexttext.

Ska texten i
figuren
översättas till
svenska?

Ska punkter
sättas ut eller
inte?

Figur 1. XX. Källan

Feedforward ANC bygger på att man får en referens av det störande ljudet innan det framskridit till det ställe där det skall elimineras. **Idén illustreras av figur 1**, som visar aktiv brusreducering i en ventilationstrumma. Principen är dock generell för feedforward ANC-system.

2 Ekvationer

Ekvationerna (kemi?)

- behandlas som **en del av den löpande texten**:
Sätt ut nödvändiga skiljetecken såsom **komma och punkt!**
- föregås och efterföljs av **blankrad**
- **numreras** (till höger om ekvationen)
- Se vidare om matematisk text, t.ex.
 - *högskolans/programmets egna anvisningar*
 - *<http://users.abo.fi/togustaf/Formelrecept.pdf>*
(Tekniska fakulteten vid Åbo Akademi)
 - *<http://math.tut.fi/~ruohonen/D-tyo-ohje.pdf>*

2 Ekvationen - en del av den löpande teten

Bessels ekvation kan skrivas som

$$xy\phi + y\phi + xy = 0 \quad , \quad (1)$$

och den indicerande ekvationen

$$(r + n)(r - n) = 0 \quad (2)$$

har en dubbelrot $r = 0$. Den önskade lösningen är i detta fall av formen ...

Utifrån ekvation (2) kan inses att

2 Algoritmer och programmeringskoder

Presenteras som

- *Ekvationer, alltså som en del av texten*
 - kortare än tio rader
 - inga hänvisningar till koden görs senare i texten
- *Figurer*
 - längre än tio rader men under en sida
 - behandlas på samma sätt som figurer, men i stället för figurer benämns de program och får egen numrering.
(Program 1 etc.; sätts ut under koden precis som vid figurer)
- *Bilagor*
 - Algoritmer eller koder som sträcker sig över en sida kan presenteras i bilaga.

2 Punktuppställningar

- förekommer i vetenskaplig text
 - inte i mognadsprovet eller sammandraget (abstraktet = abstract/tiivistelmä)
- ska ha symmetriska led (t.ex. antingen substantiv eller bisatser)
- ska inte avsluta ett kapitel eller ett delkapitel
- ska inte utgöra en för stor del av brödtexten

Leden numreras vanligen bara om det är relevant i vilken ordning leden står. Annars används t.ex. punkter eller tankstreck.

2 Punktuppställningar

Exempel (synonyma led):

Orsakerna är enligt NN

(bisatser)

- att marknaden mättas
- att kurserna sjunker
- att räntorna möjligen höjs.

Orsakerna är enligt NN

(substantiv)

- en mättad marknad
- sjunkande kurser
- en möjlig kommande räntehöjning.

2 Uppräknningar!

- introduceras med kolon om uppräknningen inte är en direkt fortsättning på satsen.

Lubatkin (1983) klassificerade synergi i tre huvudgrupper: tekniska synergier, marknadskraftssynergier och diversifieringssynergier.

- **kolon (:) eller semikolon (;)?**
 - Kolonet syftar framåt och har ofta betydelsen nämligen eller dvs.
 - Semikolon skär av (men inte lika starkt som punkten)

Källa: TNC:s skrivregler Exemplet modifierat

2 Uppräknings!

Gruppering inne i uppräknings

- med *och* eller *samt*:

Följande teman behandlades: rening av vatten och luft samt olika slag av hantering av avfall.

- med semikolon (;) **för att avskilja** nära sammanhängande delar från andra delar inne i uppräknings:

Flera intressenter kan tänkas närvara (**kolon**): bergsingenjörer, geotekniker och kemister (**semikolon**); politiker och finansiärer (**semikolon**); översättare och teknikinformatörer.

3 Koncentration i texten

- Hitta det rätta angreppssättet (fokus):
Vad är väsentligast i stycket?
- Stryk överflödiga ord.
- Hitta det rätta ordet:
 - *det mål man satt* **det uppställda målet**
 - *litteratur som finns* **befintlig/tillgänglig/publicerad litteratur**
 - *på olika håll runtom i världen* **globalt** (om detta avses)
- Dra ihop flera meningar till en.
- Lägg till sambandssignaler.

3 Koncentration i texten

Hitta det rätta angreppssättet (fokus, perspektiv)

- Det besvärligaste problemet som dök upp, var det som vi anade från start, nämligen att det visade sig vara mycket svårt att få tag på informanter och också när vi lyckades med detta, hade de ofta inte tid att svara på våra frågor.
- Begynnelsemisstanken om huvudproblemet bekräftades: svårigheterna med informantrekryteringen.
- Det besvärligaste var att få tag på informanter med tid att besvara frågorna. 😊 **Källa: Språkhjälpen**

3 Koncentration i texten

Relevant metatext beskriver inte

Självklarheter

Skriv inte:

- För att läsaren ska kunna förstå X är det skäl att först förklara Y
- Eftersom ämnesområdet är brett har det avgränsats.

Säg exakt hur.

Ytliga påståenden

Skriv inte

- Positionsbestämning är ett viktigt och centralt tema.

Visa varför.

3 Koncentration i texten

”Inga tillägg hur briljanta de än är, kan
förbättra ett verk
i lika hög grad som nedstrykningar.”

Leo Tolstoj

4 Precision i användning av ord och former

- Precision i argumenteringen
- Precisa och entydiga substantiv
- Precisa och entydiga verb
- Korrekta tidsformer
- Idiomatiska och korrekta uttryck
- Akademisk stilnivå
- Skriftspråkets ordformer
- Facktermer
- Korrekta översättningar
- Korrekta sammansättningar
- Korrekta förkortningar och initialförkortningar

En giltig
argumentering
kräver
noggrant bruk
av språket!

FN:s klimatpanel IPPC

Vad betyder:

- virtually certain • > 99 %
- very likely • > 90 %
- likely • > 66 %
- possibly • = 33 - 66 %
- unlikely • < 33 %
- very unlikely • < 10 %
- exceptionally • < 1 %

4 Precision i argumenteringen

- Hur säkert kan du uttala dig?
 - *Det är klart att, det kan inte vara, det är säkert att, alltid, aldrig*
 - *Det torde vara att, sannolikt, troligen, ofta, i allmänhet*
 - *Det kan vara att, kanske, möjligen, ibland, nödvändigtvis inte*
 - *Det är ändå inte helt omöjligt att, knappast, sällan*
 - *indikerar, tyder på att*
- Hur klart är sambandet/motsatsen (Har du belägg)?
 - Motivering: *därför att, av den orsaken*
 - Slutsatser: *således, alltså, därför* (Undvik: onödigt så)
 - Motsats: *å ena sidan, å andra sidan; dels, dels; men, medan o.s.v.*
- Hur vanligt är fenomenet?
 - *Vanligen, utan undantag, undantagsvis*

4 Precision vid referens till det egna arbetet

OBS!

- detta + kandidatarbete (detta arbete)
- detta kapitel, detta delkapitel
i kapitel 2; kapitel 2;
X presenteras närmare i delkapitel 2.3.

4 Precision i användning av ord

Precisa och entydiga verb

T.ex.

- tillämpa, implementera, uträtta, utföra, fullgöra, uppfylla, prestera, bygga i stället för göra
- genomföra, verkställa, fullfölja, utföra, realisera etc. i stället för förverkliga (*förverkliga idéer, drömmar, planer*)
- avhandla, dryfta, utreda i stället för gå igenom
- påvisa, upptäcka i stället för finna
- fastställa, utvärdera, analysera, mäta i stället för undersöka
- öka, växa, tillta i stället för gå upp
- minska, sjunka, falla, rasa i stället för gå ner
- upprätta, grunda, bilda, anlägga, installera, etablera i stället för sätta upp

Se vidare:

SLAF

www.synonymer.se

4 Precision i användningen av verbets tidsformer

OBS!:

Använd **presens** för att

- i inledningen hänvisa till din text:
Detta kandidatarbete granskar...
- beskriva något som fortfarande existerar (en modell, ett patent e.d.) eller en teori som fortfarande gäller och är accepterad:
*Modellen **kan användas** för...*
- presentera slutsatserna:
*Resultaten **tyder** på en förändring i...
Sammanfattningsvis visar resultaten att det **finns**”.*

Använd **imperfekt** för att

- beskriva genomförandet av slutförd undersökning, testning e.d.:
*Därefter **utvecklades** en prototyp som...*
*Mätningarna **visade** en signifikant skillnad mellan...*

4 Verbets tidsformer i teknisk rapportering

Tabell 2. Tendenser för verbformers och hänvisningars fördelning i teknisk rapportering

	Inledning	Metod	Resultat	Diskussion	Slutsats
Presens	hög	låg	varierar	hög	hög
Imperfekt	låg	hög	varierar	låg	låg
Passiv	låg	hög	låg	hög	varierar
Aktiv	hög	låg	hög	låg	varierar
Hänvisning	hög	varierar	varierar	hög	låg

KÄLLA: **Utformning av rapporter och kandidatarbeten (Chalmers)**

- Tempusformen hör ofta ihop med den allmänna kunskapssynen inom genren.
- Presens vanligare i samband med personliga pronomen och dialog.
- Imperfekt också i inledningen i t.ex. forskningsöversikten eller i beskrivning av metoden som användes
- Beskriver du
 1. det du gjorde = imperfekt
 2. din text/någon produkt, modell e.d. du åstadkommit = presens
- Vad du än gör, blanda inte vilt!

4 Precision i användningen av verbets tidsformer OBS! Vad är fokus här – modellen eller den egna forskningen?

Välj tydligare perspektiv och tempus därefter.

- X:s beslutfattningsmodell **beaktar** bland annat att standarderna och deras underliggande teknologier kan vara sammanlänkade. Slutligen **användes** en portfoliemodell där förväntningarna på nyttan av en standard **kunde anges** med ofullständig information. Ofullständig information **innebar** att expertutlåtandena **angavs** som intervaller av trovärdiga parametervärden, vilket **gav** resultaten en robust karaktär.

Modellen **möjliggör** utnyttjande av information på flera nivåer i bolaget. Standardiseringsexperterna **kunde ge** sin uppfattning genom att ange sannolikheten av att lyckas med standardisering, medan finansspecialisterna **kunde förutspå** kommande avkastningar. Informationen **hanteras** av modellen och modellen **ger** rekommendationer om var tyngdpunkten i standardiseringsverksamheten borde läggas. Transparens och konkreta tolkningar av resultaten **är** av stor vikt för företagsledare som vill argumentera för sin verksamhetsstrategi inför investerare.

4 Precision i användning av ord

Korreakta uttryck

Idiomatiskt ordförråd

- *verb + substantiv*
 - NN har **fattat/tagit beslutet** att... (inte gjort)
- *prepositionsuttryck*: **Av** tabellen **framgår** ...
- *finlandismer*
 - Skriv: **på basis av, utgående från**
- *Se upp för sammanblandning av två uttryck.*
 - *~~orsaken beror på att~~ > **orsaken är** eller **detta beror på**

Observera skillnaden mellan t.ex.

- *likväl (trots det)* – *lika väl (lika gärna)*
- *medan (under tiden)* – *emedan (därför att)*

Hjälp ger:

- Svenskt språkbruk
- Svensk handordbok
- Reuter

4 Precision i användning av ord

Facktermer

Term: en vedertagen **benämning** på ett till sin innebörd begränsat begrepp i fackspråket

Begrepp: ”noggrant bestämd typ av **tankeenheter** ofta uppfattad som sammanfattningen av utmärkande egenskaper”

Definition: en sådan muntlig eller skriftlig **beskrivning av begreppet** som ska hjälpa till att avgränsa det mot andra begrepp

Centrala begrepp ska definieras, förstås samt relateras till och avgränsas från närstående begrepp.

- Se vidare t.ex.

<http://www.tnc.se/Om-terminologiarbete/terminologilarans-grunder.html>

http://www.tnc.se/index.php?option=com_content&task=view&id=104&Itemid=129

<http://www.nada.kth.se/dataterm/fkt.html>

4 Precision i användning av ord

Facktermer

- Använd svenska etablerade ord så långt det är möjligt.
- Introducera termen med en förklaring. Utländska termer måste alltid förklaras.
- Definiera centrala begrepp.
- Var konsekvent (**Använd exakt samma term** i brödtext, figurer och tabeller; med samma betydelse).
- Böj och stava termerna korrekt – observera särskilt sammansättningar och initialförkortningar.

4 Precision i användning av ord

Facktermer

- närfältskommunikation (Near Field Communication, NFC)
- LCIA t.ex. ”Den tredje fasen i en livscykelanalys (LCA) är miljöpåverkansbedömningen (Life Cycle Impact Analysis, LCIA).”
- Agile Använd t.ex. substantivattribut:
produktionskonceptet Agile ...
eller:
agil tillverkning
följsam tillverkning
Smartgridsystem
Smart Grid-system
mikronät (microgrid)
Microgrid
Paklitaxel
Paclitaxel
High end-modellen
CO2-utsläpp

4 Precision i användning av ord

Facktermer: sär- eller sammanskrivning?

4.1.a Vad betyder

- en ljus hårig flicka, fem ton, lever pastej, grön sak, mobila operatörer?
- I svenskan skrivs **sammansatta ord ihop**.
 - Översätt: user name, spare parts, National Road Databases
- Skriv alltså: användarnamn, reservdelar, nationell vägdatabas, datasystem, tillsatsämnen, specialbehov, gaskombikraftverksteknik osv.

4 Precision i användning av ord

Facktermer: sär- eller sammanskrivning?

4.1.b Lånord eller flerordiga egennamn

- sale and lease back-avtal
- sale-and-lease-back-avtal
- peer-to-peer-nätverk

4.1.c adjektiv:

- icke-karcinogen, kolbaserad

4 Precision i användning av ord

Facktermer: initialförkortningar

A) som utläses bokstav för bokstav:

- Stor eller liten begynnelsebokstav?
 - *Egennamn skrivs med stor bokstav (versaler): FN, EU (MEN: Europeiska unionen)*
 - *Andra skrivs med liten bokstav (geminer)*
 - *Även etablerade fackspråkliga förkortningar skrivs ofta gement: ftp*
 - *Introduceras med versaler, men blir med tiden geminer: dvd, vd, IT/it*
- Fogas till **ett substantiv med bindestreck**:
 - *IC-krets Jämför: x-axeln, cd-romskiva, digital-tv, Hb-värde*
- Böjs med kolon: FN:s beslut (men: Unicefs, Gbgs)
- Vilket genus?
 - *ett cv, ett pm, ett id men en cd, en vd ; en ISP*
 - *t-genus vanligare i nya initialförkortningar: ett sms*
 - *organisations- och företagsnamn får t-genus: FN är berett på...*

4 Precision i användning av ord

Facktermer: initialförkortningar

- Vilken pluraländelse?
 - **en** cd, flera cd:ar (cd-skivor), **en** gps, flera gps:er, **ett** cv, flera cv:n; men: **ett** sms, flera sms
 - Se vidare Svenska skrivregler, TNC:s skrivregler och datatermgruppens lista med frågor och svar (21-25) <http://www.nada.kth.se/dataterm/fos-lista.html#f21>
- B) som utläses som ord**
 - Skrivs med geminer: led*, cad, laser, lan, dab
 - *förutom om det kan leda till missförstånd i texten
 - Egennamn: Nato

4 Precision i användning av ord

Facktermer: initialförkortningar

- Förkortningar som är välkända bara inom ett visst område **förklaras**:
 - ange betydelsen först och förkortningen inom parentes, t.ex. operationsförstärkare (OP).
Se också t.ex. <http://www.nada.kth.se/dataterm/fkt.html>

4 Precision i användning av ord

Översättningar

liikenne- ja viestintäministeriö

asemakaava

myyntivoitto

technology

kotimaisuusaste

- kommunikationsministeriet
- detaljplan
- realisationsvinster
- teknologi eller teknik
- graden av inhemskt ursprung;
direkt inhemsk andel;
andelen inhemskt material

Se några svenska motsvarigheter till svengelska uttryck

- Datatermgruppen
- Språkrådets lista http://www.sprakradet.se/GetDoc?meta_id=1952

4 Precision i användning av ord

Stil och emfas

”Tråkig”= dvs. skapa inte närhet till läsaren med retoriska frågor, pronomenet ”du”, utrop, känslomässiga anrop, metaforer o.d.

Undvik:

- Uppmaningar: Vi måste satsa mera på miljön!
- Retoriska frågor: Miljön är känslig för utsläpp, eller hur?
- Andra uttryck som skapar ett för starkt intryck av närhet
 - *Vi bekantar oss med...*
 - *För oss finländare är det självklart att ha tillgång till...*
- Onödiga förstärkningar: denna *underbara* användbara apparatur hjälper...

Utvecklingen mot akademiskt skrivande

konkret	⇒	abstrakt
egoprosas	⇒	sakprosas
berättande	⇒	diskursiv
tyckande	⇒	analys
association	⇒	kritiskt tänkande

Kompetenser:

- Kritisk-analytisk kompetens
- Kunskap om akademisk konvention
- Språklig yta

Källa: Sofia Ask

Språkriktighet

1. Strukturer

- 2.1-3 Osvenska **genitiv och verbalsubstantiv** (-minen/-ointi)
- 2.4 Översättning av particip
- 2.5 Kongruens
- 2.6 Substantivets form
- 2.7 Verbformer

2. Meningsbyggnad (MB)

- 3.1 Ordföljd
- 3.2 Ordföljd (engelsk påverkan)
- 3.3 Ofullständiga meningar
- 3.4 Satsradning
- 3.5 Satsförkortningar (subjektet)
- 3.6 Brist på symmetri
- 3.7 Syftning (val av pronomen)

4. Skrivregler

- 4.1 **Sammansättningar**
- 4.2 **Initialförkortningar**
- 4.2 Förkortningar
- 4.4 Skiljetecken
- 4.5 Ordtecken
- 4.6 Stavning

5. Ordböjning

- Substantiv
- Verb – tempusformerna

Var logisk och konsekvent